Innovation ID	DTP0010000002854	Sr No : 1
Innovation Title	પશુને ખરવા-મોંવા (Foot and Mouth Disease)	
Category	પશુ સંવર્ધન	
Notebook Number	Lok(૫)૬, Dec.-૨૦૦૦, Pg.No.-૭	
Brief	પશુને ખરવા-મોંવા (Foot and Mouth Disease) નો સામૂહિક ઈલાજ માટે આમીના પાન, સીંગળ, ખાખરા(Butea monosperma), ટેટું(Oroxylum indicum), બીલી(Aegle marmelos), કખરસીંગ, બહેરા, મોડસીંગ, ભીંડવળની છાલ અને મૂળ, માછલાં, ડુંગળી(Allium cepa), લસણ(Allium sativum)નો ઉપયોગ	
Detail	પશુને ખરવા-મોંવામાં ખરવા થાય ત્યારે પગની ખરીની વચ્ચે ચાંદા પડે છે, તાવ આવે છે, પશુની ખરીની ફાડમાં જે ફોલ્લા થાય તે ફોલ્લા ફૂટે ત્યારે ચેપી વાયરસ પીળા પ્રવાહી સાથે બહાર નીકળે છે, આ ફોલ્લીથી પશુને દુખાવો થાય છે, પશુ લંગડાતું ચાલે છે, કોઈકવાર પગની ખરીની ફાડમાં કીડા પડે છે, દુઝણાં પશુનું દૂધ ઉત્પાદન એકાએક ઘટી જાય છે અને પશુ બેચેની અનુભવે છે. જ્યારે પશુને મોંવા થાય ત્યારે પશુના મોઢા અને જીભના ઉપરના ભાગમાં સોજો આવે છે, ફોલ્લીઓ પડે છે, જીભમાં વેદના થાય છે, સતત લાળ પાડે છે, ફોલ્લીઓ ફૂટ્યા બાદ લાલાશ ચાંદા પડે છે, ચાંદા પડવાને કારણે પશુ સૂકું દ ાસ કે કડબ ખાઈ શક્તું નથી અને પશુ બેચેની અનુભવે છે. આ સમસ્યાના ઉપચાર માટે આહવા તાલુકાના ગાંવ દહાડ ગામમાં લોકો જુદી જુદી વનસ્પતિના અર્કનો ઉપયોગ કરીને ખરવા-મોંવા (Foot and Mouth Disease) થાય જ નહિ તે માટે સામૂહિક ઈલાજ કરે છે. ખેડૂતમા જણાવ્યા મુજબ આમીના પાન, સીંગળ, ખાખરા (Butea monosperma), ટેટું(Oroxylum indicum), બીલી(Aegle marmelos), કખરસીંગ, બહેરા અને મોડસીંગ(Helicteres isora) આ બધા વૃક્ષોની ૨૫૦ ગ્રામ પ્રમાણે છાલ લેવામાં આવે છે. આ ઉપરાંત ભીંડવળની છાલ તથા મૂળ ૨૦૦ ગ્રામ, માછલાં ૧૦૦ ગ્રામ, ડુંગળી(Allium cepa) ૧૦૦ ગ્રામ અને લસણ(Allium sativum) ૫૦ ગ્રામ. ઉપરોક્ત તમામ પદાર્થોને એક મોટા વાસણમાં લઈ તેમાં ૨૦ લિટર પાણી ઉમેરી ૧૨ કલાક સુધી મૂકી રાખીએ છીએ. જેથી દ્રાવણ તૈયાર થાય છે. આ દ્રાવણ પશુઓ ઉપર છંટકાવ કરવાથી રોગ નાબૂદ થાય છે. આ પદ્ધતિ અજમાવવાથી ખરવા-મોંવા ગામના પશુઓને થતો નથી. (નોંધ:- આ પદ્ધતિનું પી.આઈ.સી ઓક્ટોમ્બર ૨૦૦૪માં પ્રવિણ વણકરે કરેલ છે.) (આ પદ્ધતિ સાચી છે.)	
Method of Use		
Caution		
Benefit		
Condition		
Material Used	આમીના પાન, સીંગળ, ખાખરા(Butea monosperma), ટેટું(Oroxylum indicum), બીલી(Aegle marmelos), કખરસીંગ, બહેરા, મોડસીંગ, ભીંડવળની છાલ અને મૂળ, માછલાં, ડુંગળી(Allium cepa), લસણ(Allium sativum).	
IPR Status		
Keywords		

Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૦૨૪૯	Member Type	Verifier		
First Name	પ્રવિણકુમાર	Middle Name	નાથાભાઈ	Last Name	વણકર
Profession		Designation			
Address 1					
Village	મું. ધામણિયા			Taluka	લુણાવાડા
District	Panchmahals	State	Gujarat	Country	India
Biography					

Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૦૮૫૬	Member Type	Scout		
First Name	મહેશ	Middle Name	કે.	Last Name	પરમાર
Profession		Designation			
Address 1					
Village	મું.પો. કુડોલ			Taluka	મોડાસા
District	Sabarkantha	State	Gujarat	Country	India
Biography					

Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૧૬૬૭	Member Type	Innovator		
First Name	મગનભાઈ	Middle Name	સાવજીભાઈ	Last Name	બારે (ભગત)
Profession	ખેતી,પશુપાલન	Designation	ખેડૂત,પશુપાલક		
Address 1					
Village	મુ. ગાંવદહાડ, પો- સીંગણા			Taluka	આહવા
District	Dangs	State	Gujarat	Country	India
Biography	ઉત્તરદાતાની ઉંમર ૪૦ વર્ષની છે. તેમના પત્નિનું નામ જત્રીબહેન છે. જત્રીબહેનનું પિયર સાવરખલ ગામ છે. તેમણે ચાર દિકરા અને બે દિકરી છે. તેમણે ૧૬ વિધા જેટલી જમીન છે. ઉત્તરદાતાને અન્ય ચાર ભાઈ છે જેમાં ઉત્તરદાતા પાંચમા નંબરના છે. ઉત્તરદાતા છેલ્લા ૨૫ વર્ષથી ભગતનું કામ કરે છે. બાપુજી આવજુભાઈ ડેવુભાઈ બારે કામ કરતા તેમના પાસેથી શીખેલા તેમના પિતાએ ૪૦ વર્ષ સુધી દવાઓ કરેલી ગામનો પરિચય- આ ગામમાં ૮૭ ઘરની વસ્તી છે. આ ગામમાં બધાજ જ્ઞાતિના લોકો વસે છે. આ ગામમાં ગ્રામ પંચાયત છે, પ્રાથમિક શાળા ૧ થી ૭ ધોરણ સુધીની છે. મોટાભાગના આદિવાસી લોકો જ છે. (હિન્દુ કોકણી)					

Innovation ID	DTP0010000002856	Sr No : 2

Innovation Title	પશુને ગરમી (Oestrus)માં લાવવા
Category	પશુ સંવર્ધન
Notebook Number	Lok(૫)૬, Dec.-૨૦૦૦, Pg.No.-૭
Brief	પશુને ગરમી (Oestrus) માં લાવવા માટે જેઠીમધ(Glycyrrhiza glabra) અને ગોળનો ઉપયોગ
Detail	પુખ્ત વયના માદા પશુઓ ઘણી વખત ગરમી (Oestrus) મા આવતા નથી. આવું થાય ત્યારે પશુપાલકે કોઈ પ્રકારના આર્થિક વળતર વિના પશુને નિભાવવા પડતા હોય છે. આ સમસ્યાના ઉપચાર માટે આહ્વા તાલુકાના સાજુપાડા ગામના શ્રી સંપતભાઈ કુંકણી જેઠીમધ (Glycyrrhiza glabra)ના પાન તથા ગોળનો ઉપયોગ કરતાં હોય છે. ખેડૂતના જણાવ્યા મુજબ, જેઠીમધના પાન આશરે બે ખોબા જેટલા (૧૦૦ થી ૧૫૦ ગ્રામ) લઈ, એક કિલો ગોળ સાથે પશુને ખવડાવવામાં આવે છે. જો પશુ ન ખાય તો બન્ને વસ્તુને મિશ્ર કરી ઉકાળો કરવામાં આવે છે. ત્યારબાદ ઠંડુ પડયે નાળ વડે પીવડાવવામાં આવે છે. ખેડૂતના અનુભવ પ્રમાણે, આ ઉપચાર કરવાથી બારથી પંદર દિવસમાં પશુ ગરમી (Oestrus) માં આવી જાય છે. ગર્ભાશયનો બગાડ હોય ત્યારે તથા પશુને મેલી ન પડતી હોય ત્યારે પણ જેઠીમધ ઉપયોગી વનસ્પતિ છે.
Method of Use	
Caution	આ પદ્ધતિની આડ અસર એ છે કે, ગાભણ પશુને અજાણતાં જેઠીમધના પાન ખવડાવવામાં આવે તો ગર્ભપાત થઈ જતો હોય છે.
Benefit	
Condition	
Material Used	જેઠીમધ(Glycyrrhiza glabra) , ગોળ
IPR Status	
Keywords	ગરમી, Oestrus, પશુ, જેઠીમધ, Glycyrrhiza glabra, પાન, ગોળ, આહ્વા

Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૦૨૨૫	Member Type	Scout		
First Name	ચીમનભાઈ	Middle Name		Last Name	પરમાર
Profession		Designation			
Address 1					
Village		Taluka			
District		State	Gujarat	Country	India
Biography					

Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૨૭૭૯	Member Type	Innovator		
First Name	સંપતભાઈ	Middle Name	જતરીયાભાઈ	Last Name	કુંકણી
Profession	ખેતી,પશુપાલન	Designation	ખેડૂત,પશુપાલક		
Address 1					
Village	મુ. સાજુપાડા, પો-બરડીપાડા	Taluka	આહ્વા		
District	Dangs	State	Gujarat	Country	India
Biography					

Innovation ID	DTP0010000002857	Sr No : 3

Innovation Title	મરઘાને શરદી (Cold) તથા સફેદ ઝાડા (Diarrhoea)
Category	પશુ સંવર્ધન
Notebook Number	Lok(૫)૬, Dec.-૨૦૦૦, Pg.No.-૮
Brief	મરઘાને શરદી (Cold) તથા સફેદ ઝાડા (Diarrhoea) થાય ત્યારે બહેડા (Terminalia bellirica) ની છાલ, અમર વેલ (Cuscuta reflexa), નદીની છીપ અને પાણીનો ઉપયોગ કરવો.
Detail	સંશોધકના જણાવ્યા મુજબ, મરઘાને શરદી (Cold) થાય ત્યારે મરઘા ખોરાક લેવાનું બંધ કરે છે, આંખો મીચીં સુસ્ત જણાય છે, નાકમાંથી સ્ત્રાવ નીકળે છે તથા ઘણીવાર સફેદ ઝાડા (Diarrhoea) થાય છે. આ સમસ્યાના નિવારણ માટે આહવા તાલુકાના માન મહુડી ગામના શ્રી પ્રભાકરભાઈ ચૌધરી તથા શ્રી સુનિલભાઈ સૂર્યવંશી બહેડા (Terminalia bellirica) તથા અમરવેલ (Cuscuta reflexa)નો ઉપયોગ કરી ઉપચાર કરે છે. ખેડૂતોના અનુભવ મુજબ, મરઘાને આ રોગની અસર જણાય કે તુરંત ૨૫૦ ગ્રામ બહેડાની છાલ અને ૨૫૦ ગ્રામ અમરવેલને મિશ્ર કરી વાટવામાં આવે છે. ત્યારબાદ એક લિટર પાણીમાં પલાળવામાં આવે છે. આ ઉપરાત ૨૫૦ ગ્રામ સીપી (નદીમાં જોવા મળતી છીપ) ને ઉકાળવામાં આવે છે ત્યારબાદ ઠંડુ થયે બહેડાની છાલના રસમાં મિશ્ર કરવામાં આવે છે. આ પાણી મરઘાના નિવાસની આજુબાજુ પીવા માટે મૂકવાથી મરઘાને આરામ થાય છે. અમારા વિસ્તારમાં મોટાભાગના ખેડૂતો આ પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરે છે.
Method of Use	
Caution	
Benefit	
Condition	
Material Used	બહેડા (Terminalia bellirica)ની છાલ, અમર વેલ (Cuscuta reflexa), પાણી, નદીની છીપ
IPR Status	
Keywords	બહેડા (Terminalia bellirica)ની છાલ, અમર વેલ (Cuscuta reflexa), પાણી, નદીની છીપ, મરઘાને શરદી (Cold) તથા સફેદ ઝાડા (Diarrhoea), ડાંગ

Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૨૦૩૪	Member Type	Innovator		
First Name	પ્રભાકરભાઈ	Middle Name	હિરાભાઈ	Last Name	ચૌધરી
Profession	ખેતી,પશુપાલન	Designation	ખેડૂત,પશુપાલક		
Address 1					
Village	મુ. માન મહુડી,			Taluka	આહવા
District	Dangs	State	Gujarat	Country	India

Biography

આ ખેડૂતની ઉંમર ૪૦ વર્ષની છે. તેઓ ધોરણ ૬ સુધી અભ્યાસ કરેલ છે. તેમની આર્થિક પરિસ્થિતિ મધ્યમ છે. તેમને બે દિકરા અને ત્રણ દિકરીઓ છે. તેઓ ખેતીવાડી અને પશુપાલનનો મુખ્ય ધંધો છે. બાકીના સમયમાં છુટક મજુરી છે. તેઓનો રસનો વિષય ખેતી અને પશુપાલન છે. તેઓ ખેતીમાં નાગલી, ડાંગર, વરાઈ, બંટી આ સિવાય પણ અન્ય પાકોની ખેતી કરે છે. આંબાને આવકના સાધનમાં બે બળદ અને સાંતી પણ છે.

ગામનો પરિચય –
ગામની વસ્તી ૧૨૦૦ની આસ પાસ છે. તેમજ ૧૩૫થી વધારે મકાનો છે. ગામમાં કંથોડીયા, ચૌધરી, ગાવીત, પવાર, તેમજ અન્ય જ્ઞાતિના લોકો રહે છે.આ ગામમાં ગામલોકોનો મુખ્ય વ્યવસાય ખેતી અને પશુપાલન છે. આ ગામની જમીન લાલ, કાંકરાવાળી, લાલચીકણી તેમજ મધ્યમ કાળી જમીન ડાંગરની ક્યારીની જમીન પણ છે. આ ગામમાં મુખ્ય પાક તરીકે નાગલી અને ભાત આ સીવાય ગામમાં એક ફોરેસ્ટની ઓફિસ પણ છે. આ ગામમાં ૧થી ૪ ધોરણ સુધીની ભણવાની સગવડ પણ છે તેમજ એક આંગણવાડી પણ છે. આ ગામમાં અન્ય નાનામોટા વૃક્ષો પણ છે. જે જંગલ ઝાડીમાં જોવા મળે છે. જેવા કે સાગ, સાદડ, મહુડા, નીલગીરી, રગતરોયડા, બંગાળી બાવળ, સાદડ, બહેડા આ સિવાય અન્ય વૃક્ષો પણ જોવા મળે છે. તેઓ જંગલમાંથી લાકડા લાવે છે. તેમજ જંગલમાંથી ગુંદર, લાખ વીણીને બજારમાં વેચવા જાય છે અને આ સિવાય ઉનાળાની સીજનમાં સ્ત્રીઓ મહુડા વીણીને તેમાંથી તેલ કાઢે છે અને તેનો દારૂ પણ બનાવે છે.

Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૨૭૮૦	Member Type	Innovator		
First Name	સુનિલભાઈ	Middle Name	વિષ્ણુભાઈ	Last Name	સૂર્યવંશી
Profession	ખેતી,પશુપાલન	Designation	ખેડૂત,પશુપાલક		
Address 1					
Village	મુ. માન મહુડી			Taluka	આહવા
District	Dangs	State	Gujarat	Country	India
Biography					

Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૨૭૮૧	Member Type	Other		
First Name	પરષોત્તમભાઈ	Middle Name	ભારતસિંહ	Last Name	પટેલ
Profession		Designation			
Address 1					
Village	મું. આંકલી, પો. દૂધિયા (બામરોલી)			Taluka	દેવગઢ બારીઆ
District	Dahod	State	Gujarat	Country	India
Biography					